

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. הבא במחתרת נידון על שם סופו.....
2.....
- ב. היה בא במחתרת ושבר את החבית אם יש לו דמים חייב אם אין לו דמים פטור
3.....
- ג. חזקה אין אדם מעמיד עצמו על ממונו ... ואי קאי לאפאי קטלינא ליה
4.....
- ד. אם בא להורגך השכם להורגו
4.....
- ה. הבא במחתרת ונטל כלים ויצא פטור ... בדמים קננהו ... בששיבר דליתנהו אבל נטל
לא ... לענין מקנא ברשותיה דמרייהו קיימי
4.....
- ו. אדם מועד לעולם בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון
6.....
- ז. ... הגונב כים בשבת חייב שהרי נתחייב בגניבה קודם שיבא לידי איסור שבת היה מגרר
ויוצא פטור שהרי איסור גנבה ואיסור סקילה באין כאחד.
7.....
- ח. אם ברור לך כשמש שיש לו שלום עמך אל תהרגהו ואם לאו הרגהו ... כאן באב על הבן
כאן בבן על האב
8.....
- ט. אין לו דמים בין בחול בין בשבת בשלמא אין לו דמים בין בחול בין בשבת ... דמים לו
בין בחול בין בשבת ... לפקח עליו את הגל ... והכה בכל אדם ומת בכל מיתה שאתה יכול
להמיתו.
8.....
- י. מות יומת המכה רצח הוא ... שאתה רשאי להמיתו בכל מיתה שאתה יכול להמיתו
9.....
- יא. גנו חצירו וקרפיו מנין תלמוד לומר ימצא הגנב מכל מקום אם כן מה תלמוד לומר
מחתרת מפני שרוב גנבים מצויין במחתרת ... מחתרתו זו היא התראתו.
10.....
- יב. קטן הרודף ניתן להצילו בנפשו קסבר רודף אינו צריך התראה לא שנא גדול ולא שנא
קטן
11.....
- יג. יצא ראשו אין נוגעין בו לפי שאין דוחין נפש מפני נפש
13.....

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

דף עב.

א. הבא במחלת נידון על שם סופו

כבר התבאר בכתובות דף לד. שהבא¹ במחלת כלומר שפרץ ונכנס לביתו של אדם דיני כרודף שיתבאר להלן דף עג. שמותר להרגו.

וכל המוציא את הגנב בשעה שחותר את הבית לגנוב, הבעה"ב או אפילו אדם אחר מותר להרגו בכל מיתה שיכולין להמיתו², דכתיב (שמות כב פסוק א) אם בַּמִּחְתָּרִת יִמָּצֵא הַגֵּנֵב וְהָפֶה וְמָת אִין לוֹ דָּמִים, כלומר אין זו רציחה שהרי הוא כמת מעיקרו שהרי זה להורגך בא, שאדם יודע שאין אדם מעמיד עצמו ורואה שנוטלין ממונו ושותק, וא"כ ודאי על מנת כן בא שאם יעמוד בעל המזון כנגדו יהרגנו, ואמרה תורה הבא להורגך השכם להורגו, ורשות יש לכל להרגו בין בחול בין בשבת בכל מיתה שיכולין להמיתו.

לפיכך, כל גנב³ שהדבר ידוע לו שבעה"ב יעמוד כנגדו להציל ממונו, לא בא אלא על עסקי נפשות, שאם יעמוד כנגדו יקום עליו ויהרגהו, ולכן מותר לבעה"ב להקדים עצמו ולהרוג הגנב תחלה, אא"כ הדבר ידוע שלא בא אלא על עסקי מזון ולא על עסקי נפשות, כמו שיבואר להלן.

הגנב כל זמן שהוא במחלת רשאים להרגו יצא מן מחלתו לחוץ אסור להרגו לפיכך הגנב שגנב ויצא או שלא גנב ומצאודו יוצא מן המחלת הואיל ופנה עורף ואינו רודף וכ"ש כשבורח אסור להורגו ויש לו דמים אם הרגוהו

וכן אם יש לבעה"ב מושיעים שיושיעוהו אם יקום הגנב להרגו אינו נהרג, וכן אם יש עדים שראו הגנב שנכנס וגונב והוא רואה אותם אינו נהרג, שהרי יודע שיחייבוהו בתשלומין, ובודאי לא יגנוב.

ולמעשה בזמננו קשה לקבוע כללים, ובודאי כל שיש חשש סכנה מותר להרגו, וכ"ש שמותר להזעיק משטרה⁴.

¹ רמ"א הו"מ תכה א

² רמב"ם שם הלכה ז, רמ"א ונו"כ הו"מ תכה א, לבוש שנא ערוך השלחן שנא, שנה מז - יז

³ שו"ע הרב ה' נזקי גוף ונפש סעיף יא

⁴ פתחי חושן חלקו פרק יב הערה לא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ב. היה בא במחתרת ושבר את החבית אם יש לו דמים חייב

אם אין לו דמים פטור

הגנב שבשעת קנין⁵ הגניבה נתחייב גם מיתה, כגון הגונב במחתרת⁶ שכל המוצא את הגנב בשעה שחותר לגנוב מותר להרגו, אם הגניבה אינו בעין פטור מהשבת דמים וכבר התבאר בכתובות דף לד. שקנאן בדמיו כלומר שקנאם בכך שאין לו דם והמוצאו יכול להורגו וקים ליה בדרבה מיניה, שכל המוצא את הגנב בשעה שחותר את הבית לגנוב, הבעה"ב או אפילו אדם אחר מותר להרגו בכל מיתה שיכולין להמיתו⁷,

לפיכך אינו חייב בתשלומי מה שגנב בעת ההיא. וכן כל דבר שהוא עושה שיש בו חיוב ממון, כגון שהזיק את חבירו או שטבח ומכר, פטור. וגם בזמה"ז פטור דחייבי מיתות שונגין פטורין מתשלומין.

ודווקא שאין הכלי שגנב בעין כגון ששברו, אבל אם היה בעין צריך להחזירו שהרי בכל מקום שהוא ברשות בעליו הוא. ולהלן יבואר דינו אם איבדו בידים.

יש בא במחתרת שחייב לשלם כגון אב שחותר על בנו, שאותו אין בו חיוב מיתה דקים לן שלא בא להרוג, שרחמי האב על הבן.

להלן יבואר שי"א⁸ שאין דין בא במחתרת אלא בלילה אבל אם פרץ לבית האדם ביום יש לו דמים ואסור להורגו, ולפיכך חייב בדמי גניבתו או נזקיו בעת שבא במחתרת ביום.

וי"א⁹ שאפי' בלילה דוקא בא במחתרת כלומר שפורץ לביתו של האדם כיון שחותר דעתו להרוג בעל הממון, אבל כשבא דרך גג או חצרו י"ל שאין דעתו להרוג בעל הממון אלא אם יעמוד כנגדו יברח מפני שלא נכנס לביתו אלא מפני שמצא דרך ליכנס

⁵ רמ"א חו"מ שנא א

⁶ טור חו"מ שנא

⁷ רמב"ם שם הלכה ז, רמ"א ונו"כ חו"מ תכה א, לבוש שנא ערוך השלחן שנא, שנח טז – יז

⁸ הראב"ד כתב אף על פי שדרשו חכמים אם זרחה עליו דרך משל מ"מ אין מקרא יוצא מידי פשוטו וביום אינו רשאי להרגו שאין גנב בא ביום אלא דרך השמטה שומט ובורח מיד ואינו מתעכב לגנוב ממון גדול ולא לעמוד על בעלים להרגו אלא גנב בלילה מפני שידע שב"ה בבית ובא להרגו או ליהרג אבל גנב יום אין ב"ה מצוי בביתו ושמיטה בעלמא הוא. מובא בטור חושן משפט סימן תכה

⁹ דעת הטור שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כמו שאמרו חכמים פרצה קוראה לגנב. ולפיכך חייב בדמי גנתו או נזקיו כנכנס דרך חצרו או גגו.

ג. חזקה אין אדם מעמיד עצמו על ממונו ... ואי קאי לאפאי קטלינא ליה

מפני מה התירה¹⁰ תורה דמו של גנב אף על פי שבא על עסקי ממונו, לפי שחזקתו שאם עמד בעל הבית בפניו ומנעו יהרגנו, ונמצא זה הנכנס לבית חבירו לגנוב¹¹, כרודף אחר חבירו להרגו, ולפיכך יהרג בין שהיה גדול בין שהיה קטן¹², בין זכר בין נקבה.

ד. אם בא להורגך השכם להורגו

להלן דף עג. יבואר בעזה"ת שמצוה על האדם להגן על עצמו מהבא להרגו, ולא רק זאת אלא מצוה להציל אחרים הנתונים בסכנה שיהרגו על ידי רודפו.

ה. הבא במחתרת ונטל כלים ויצא פטור בדמים קננהו ... בששיבר דליתנהו אבל נטל לא ... לענין מקנא ברשותיה דמרייהו קיימי

¹⁰ רמב"ם הלכות גניבה פרק ט הלכה ט

¹¹ פשט דברי רבינו נראים דאע"פ שעדיין לא נגב הותר דמו, דכיון שבא על דעת זה שאם ימנענו מלגנוב יהרגנו הרי נקרא רודף, ודייק לישניה שכתב ונמצא זה הנכנס לבית חבירו לגנוב דמשמע אף שעדיין לא נגב, ומפרש מה שאיתא בגמרא אי אזילנא קאי לאפאי ולא שביק לי, דהכוונה לא שביק לי לגנוב ודלא כדברי הר"ן שהביא הרב בעל דינא דחיי ז"ל שכתב, על מנת שאם אינו מניח עצמי מליקח הממון שגנב, שיהרוג את הגנב, וכיון שהגנב יודע זה הרי הוא עומד כנגדו על ענין נפשות והוא שיתחיל במריבה ובא במחתרת עשהו הכתוב רודף וכו', ושם כתב דמדברי רבינו לא משמע הכי, שהרי כתב שאם עמד בעל הבית לפניו ומנעו יהרגנו, דמשמע דבשביל מניעת הגניבה הוא שיהרוג הגנב את בעל הבית, ומדברי הר"ן ז"ל משמע דהקאי לאפאי להרוג אותו ויהרוג אותו ע"כ, נמצא דהר"ן ז"ל פליג על רבינו בתרתי הדא הא, ואידך דלדעת הר"ן אין דברים אמורים אלא בשכבר נגב שכן פירש להדיא שאם אינו מניח עצמו מליקח הממון שגנב, ולדעת רבינו אף על פי שעדיין לא נגב, וכן נראה בפירוש רש"י בחומש שפירש אם במחתרת כשהוא הותר הבית ע"כ.

¹² יצא לו ז"ל ממימרא דרב הונא דאמר קטן הרודף ניתן להצילו בנפשו וכו' ואמרינן התם בסוף הסוגיא אבע"א אמר לך רב הונא אנא דאמרי כתנא דמחתרת דאמר מחתרתו זו היא התראתו. מ"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

הגונב¹³ במחתרת למרות שמותר להרגו, אם הגניבה בעין¹⁴ חייב להחזירה¹⁵, אבל אם אינו בעין פטור מהשבת דמים¹⁶, ויש אומרים¹⁷ שאם איבדו בידים חייב לשלם¹⁸.

ואם שבר כלים¹⁹ בביאתו וביציאתו מבית הגנב פטור מלשלם.

¹³ רמ"א הו"מ שנה א

¹⁴ בנה"מ שם סק"א העלה דאף אם נקנה לו בשנוי השם (ונראה דה"ה בשנוי מעשה) אינו נפטר מהשבה, ומעמו עפ"י דברי הקצה"ח (ועי' להלן) שבקלבד"מ אין בו מצות והשיב את הגזילה, אלא שהחפץ עדיין ברשות בעלים ובא ונוטל את שלו, וכיון שדין שנוי קונה ילפינן מאשר גזל, ואם לאו דמים חייב לשלם, וא"כ כל שאינו מתחייב בדמים אינו קונה גוף הגזילה. ובשו"ת חת"ס הו"מ סימן קלג כתב שאפילו אין הגניבה בעין אלא שנהנה ממנה או מחילופיה חייב, דמה לי הן מה לי דמיהן, ולכאורה הוא דלא כהנה"מ, וצ"ע,

¹⁵ וכתב בקצה"ח סק"ג ש"מ"מ אינו חייב בחיוב השבה, והסכים עמו בנה"מ שם סק"א, ועי' קצה"ח שם סק"ב שהביא מדברי בעל המאור, שמדינא קנה גם גוף הגניבה, אלא חומרא הוא דרמי רבנן עליה כשהוא בעין, אבל לדברי הרמב"ן שם מדאורייתא לא קנה גוף הגניבה, ונראה שדבריו כאן הם גם אליבא דרמב"ן, שאע"פ שלא קנה, מ"מ אינו חייב, אלא כל מקום שהוא ברשות בעלים הוא, וכמ"ש בנה"מ שבא הבעלים ונוטל את שלו, וצ"ע.

¹⁶ בדיעה שניה כתב הרמ"א שם שאם אינו בעין בכל ענין פטור, והוא דעת רש"י והרמב"ם, והסביר הסמ"ע דכיון שחל עליו חיוב מיתה לא חל עליו חיוב ממון, וכתב הקצה"ח שלדבריו ה"ה אם שיבר כלים אחרים נמי פטור (ולכאורה הוא כדעת הש"ך, וצ"ע שלדבריהם מי שחילל פעם שבת שוב אינו מתחייב לעולם בתשלומי ממון, וע"כ צ"ל שאף הסמ"ע והש"ך לא אמרו לפטרו אלא באותו ממון שעליו נתחייב מיתה, וצ"ע). וע"כ העלה שלדיעה זו הטעם שהוא פטור, שמדינא קנה הגניבה אפילו כשהוא בעיניה, אלא חומרא הוא דרמי עליה, וכמ"ש שם בעל המאור, וכיון שאינו בעין פטור. ובשו"ת חת"ס הו"מ סימן קלג כתב (בדין מחתרת, כפי שביאר דבריו בפת"ש סימן שמח סק"ז), אבל אם נאבד הצמר אפילו בפשיעה, או אפשר אפילו הזיקה בידים אין להוציא מהגנב אם אינו בא לצי"ש (והיינו שאף בקלבד"מ חייב לצי"ש, וכמ"ש לעיל), דמצי למימר קים לי כהרמב"ם פ"ט מה' גניבה וכו', ופירש בפת"ש דהיינו עפ"י מה שנחלקו הרמב"ם והראב"ד בגנב ביום או מתוך הצרו, ודעת הרמב"ם שדינו כבא במחתרת, ומצי למימר קים לי.

¹⁷ ברמ"א שם כתב בדיעה ראשונה שאם איבדו חייב לשלם, והוא דעת הר' ישעי' שהביא הטור, והסביר שם שלא פטרוהו אלא כשישברם בעודו במחתרת (שעדיין חיוב מיתה עליו, ומשמע מדברי הרמב"ם פ"ג מה' גניבה ה"ב ובמ"מ שם, דה"ה אם הוציא כיס מרה"י לרה"ר ואיבדו מיד, כגון שהשליכו לנהר, פטור, ועי' במ"מ שם שהביא דעת יש מפרשים שאם היה הנהר רחוק מרשות הבעלים חייב, ולא פטור אלא כשהיה סמוך לרשות בעלים, ומיד כשהוציאו השליכו ולא עמד ברשותו כלל, ודחה המ"מ דיעה זו, ומדברי הב"ח נראה שסובר שדעת המ"מ בשיטת הרמב"ם דלא כדעת הר' ישעי', והב"ח כתב שהטור הבין בדעת הרמב"ם כדעת הר' ישעי', עיין שם), אבל שברם אח"כ חייב לשלם, דברשותא דמרייהו הוו עד שעת שבירה, ובהיא שעתא לאו חיוב מיתה איכא, ע"כ.

¹⁸ הש"ך תמה על דברי הרמ"א שהביא דעת הר' ישעי' גם בגונב בשבת, שלא כתב כן הטור אלא בבא במחתרת, שמיד כשיצא מהמחתרת תו לא מחייב מיתה, אבל בגונב בשבת שעדיין עומד בחיוב מיתה דשבת, פטור אף כשאבדו, אבל בקצה"ח סק"ב כתב דודאי מי שחילל שבת ואח"כ שיבר כלים, לכו"ע חייב, אף על פי שעדיין עומד בחיוב מיתה, אלא טעמו של הר' ישעי' כדעת הרמב"ן שאינו קונה הגניבה מדינא כשהוא בעין, ולכן חייב על שעת השבירה, וא"כ ה"ה בגונב בשבת, ועי' חכמת שלמה, שו"ת עונג יום טוב סימן קיח, אור שמח פ"ג מה' גניבה, חו"א ב"ק סימן טז ס"ק יג.

¹⁹ רמב"ם הלכות גניבה פרק ט הלכה יג ומעשה רקח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

הגנב כל זמן שהוא במחותרת רשאים להרגו יצא מן מחותרתו לחוץ אסור להרגו לפיכך הגנב שגנב ויצא או שלא גנב ומצא אודו יוצא מן המחותרת הואיל ופנה עורף ואינו רודף וכ"ש כשבורח אסור להורגו ויש לו דמים אם הרגוהו ומשום כך, ו"א²⁰ שפטור מתשלומי גניבה או כל ממון אחר דוקא ששברם בעודו במחותרת, אבל אם שברם אח"כ חייב לשלם, שהרי ברשות בעליהם הם עד שעת שבירה ובאותה שעה כבר אין חיוב מיתה. וי"א²¹ שחייב גם אם שברם אחר שהוציאם.

ו. אדם מועד לעולם בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין

ברצון

כבר התבאר במסכת ב"ק דף כו. ש שאמרו חז"ל אדם²² מועד לעולם בין שוגג בין מזיד, בין אונס ובין ברצון, ובכל אופן שהזיק חייב לשלם, ויש אומרים שבאונס גמור פטור, וכמו שהתבאר שם בעזרה"ת.

גם יש²³ שהזיק חייב²⁴, ודוקא בכלים שהיו מונחים שם בשעה שבא לישן, אבל הישן ובא אחר והניח על ידו כליו, או ששכב לידו, ונתהפך זה בשנתו²⁵ והזיק פטור²⁶.

²⁰ דעת הטור

²¹ דעת הרמב"ם

²² שו"ע ונו"כ שם שעה א ותכא ג

²³ שו"ע ונו"כ תכא שם וסעי' י

²⁴ בשו"ע כתב שאם ישנו שניהם כאחד ונתהפך האחד על חברו והזיקו או קרע בגדיו חייב, ולכאורה נראה דאיירי בשניהם ברשות או שניהם שלא ברשות, ולפי המבואר להלן בדעת הרמב"ם דשלא בכונה פטור, צ"ע למה חייב כאן, וגם לדעת הפוסקים שמחלקים בין הזיק להזיק צריך לחלק גם כאן, וצ"ע. פתחי חושן שם פרק א הערה כו

²⁵ שו"ע ונו"כ שם ד

²⁶ ובשו"ע שם סיים שזה שהניחם בצדו פושע הוא, ופירש הסמ"ע שבא לומר שאם הזיק הישן בכלים חייב המניח, ויש להסתפק במה שפטור על הכלים, אם הוא דוקא בכלים שהניח בעל הכלים מפני שגם הוא פושע, משא"כ כשבא אחד והניח כלים של חברו, שאין בעל הכלי פושע, אפשר שגם הישן אינו אונס גמור וחייב (ואפשר שהמניח פטור מדין גרמא), ומדברי התוס' משמע שהראשון אונס גמור הוא, ונראה שלזה נתכוון הרמ"א שם שכתב וה"ה בכל אונס גדול כזה פטור, ולשיטתו בסימן שעה שמוזק באונס גמור פטור, והמחבר שם שהעתיק הטעם מפני שהוא פושע, לשיטתו שאינה מחלק.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ז. הגונב כיס בשבת חייב שהרי נתחייב בגניבה קודם שיבא לידו איסור שבת היה מגרר ויוצא פטור שהרי איסור גנבה ואיסור סקילה באין כאחד

כבר התבאר במסכת שבת דף צא: שכלל הוא בידינו "קים ליה בדרבה מיניה". כלומר אדם שעשה מעשה אחד שחייבים עליו שני עונשים, מענישים אותו בעונש החמור בלבד ולפיכך יש גנב שפטור מלשלם, ואיזה זה כשבא עם חיוב התשלומין חיוב מיתה, כגון הגונב תיק²⁷ בשבת על ידי שגורר אותו על הקרקע ומוציאו מרשות הבעלים וכשהגיע למפתן הדלת הניח לחפץ ליפול לתוך ידו, שהיתה מונחת מתחת לגובה מפתן הדלת, ובתוך ג' טפחים מקרקע רשות הרבים, ומיד אבד לו התיק, וכגון שהשליכו לנהר, הרי זה חייב מיתה ובשוגג חייב הטאת, ופטור מתשלומין, שאיסור שבת ואיסור גניבה והיזק באים כאחד. שהרי ידו היא ברשותו וקנאה לו להתחייב בגנבה, על אף שלא הגביה, וג"כ היא כרה"ר כיון שהיא בתוך ג' לרה"ר, ועשה הנחה ברשות הרבים שחייב עליה בשבת.

אבל אם גנב כיס בשבת והגביהו שם ברשות היחיד, ואחר כך הוציאו לרשות הרבים והשליכו לנהר, או שידו שבה קיבל את החפץ היתה רחוקה ממפתן הדלת חייב לשלם, שהרי נתחייב באיסור גניבה קודם שהוציא, שהגבהה קונה בכל מקום, קודם שיתחייב באיסור סקילה.

וכן המושך מרשות בעלים לרשות הרבים, ולא הגביהו או לא הניחו ליפול מהמפתן כנזכר, וכגון שהיה גובה המפתן שוה לרשות הרבים, לא קנאה במשיכה, שמשיכה אינו קונה כי אם בסימטא או בחצר של שניהן, או ברשותו וכן כל כיוצא בזה. וא"כ אינו חייב משום גניבה אלא כשיגביה, וחיוב שבת התחייב כבר כשנח ברשות הרבים.

ואפילו אם היה מגררו כנזכר, אם הוא בעין, הנגזל בא ונוטל את שלו²⁸. אבל אם אבדו אחר כך י"א שחייב, שכל זמן שהחפץ בעין ברשות בעליו הוא, ולא חל על הגנב חיוב תשלומין, עד שאיבדו או שברו, ומכיון שלא בא עליו חיוב מיתה וחיוב תשלומין יחד,

²⁷ שו"ע ונו"ח הו"מ שניא א

²⁸ עיין בקצוה"ח שניא ס"ק ג אינו מחויב בהשבה כמו בעלמא דגנב ונזלן מתחייבין בהשבה דכתיב (ויקרא ה, כג) והשיב את הגזילה שעל חיוב ההשבה אמרינן קלב"מ אך מ"מ לא קנאו שהרי הוא בעין. ועיי"ש בנתה"מ ס"ק א שהגדר הוא שאין הבי"ד יכול לבזק הגזלן לקיים השבה, רק הנגזל בא ונוטל שלו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

חייב. וי"א שפטור שהרי בזמן שחייב המיתה חל עליו, מיד קנאו לחייב אותו לכשיאבד וממילא חיוב התשלומין לכשאבד חל מלמפרע ביחד עם חיוב המיתה ופטור²⁹.

ח. אם ברור לך כשמש שיש לו שלום עמד אל תהרגהו ואם לאו הרגהו ... כאן באב על הבן כאן בבו על האב

ואם ידוע שלא בא רק על עסק ממון, ואף אם יעמוד בעל הממון כנגדו לא יהרגנו, אסור להרגו כגון שהוא אוהבו לבעה"ב ביותר כאב לבנו, או הבא במחתרת לתוך דיר וסהר וכיוצא בו ממקומות שאין רגל הבעלים מצוים שם אסור להרגו, כי חזקתו שבא על עסקי ממון לבד, שלא עלה על דעתו כלל שימצאנו בעה"ב.

דף עב:

ט. אין לו דמים בין בחול בין בשבת בשלמא אין לו דמים בין בחול בין בשבת ... דמים לו בין בחול בין בשבת ... לפקח עליו את הגל ... והכה בכל אדם ומת בכל מיתה שאתה יכול להמיתו

²⁹ בקצוה"ח שם ס"ק ב הביא שבש"ך (שם סק"א) כתב להקשות על הדיעה הראשונה המחייבת וז"ל, צ"ע מנ"ל הא, ובטור (סעיף ב') ליתיה כן אלא במחתרת משום דמיד שיוצא ממחתרת תו לא מחייב מיתה, אבל הכא יש לומר כיון דעדיין עומד בחיוב מיתה דשבת פטור כשאבדו עכ"ל. וכן כתב בדרישה (ובפרישה שם) דהר"ר ישעיה (פסקי הרי"ד סנהדרין שם ד"ה אמר רבא, הובא בטור שם) אינו חולק אלא במחתרת אבל בשבת מודה דפטור כיון דעדיין עומד בחיוב מיתה ע"ש. ואינו נראה דודאי מי שחילל שבת ואח"כ שיבר כלים לכ"ע חייב אף על גב דעדיין עומד בחיוב מיתה, כיון דחיוב מיתה שנתחייב כבר עברה, ומשנה שלימה פ"ק דערכין דף (ז') [ז'] (ע"ב) היוצא ליהרג והזיק חייב לשלם, הרי דחיוב מיתה אינו פוטר אלא בשעת מעשה ולא אח"כ. אלא טעמא דהר"ר ישעיה דס"ל כשיטת הרמב"ן דמדינא לא קני כשהוא בעין ומש"ה חייב על שעת שבירה והזיק, ובסמ"ע (סק"ה) כתב טעמייהו שאם אינו בעין בכל ענין פטור, דמיד שהוציא הכיס חייב במיתה ולא פקע מיניה האיסור ותו לא חל עליה חיוב ממון כיון דהוא חייב מיתה דקים ליה בדרכה מיניה עכ"ל. ולדבריו אם שיבר כלים אחרים נמי פטור. ולענ"ד אינו נראה כמ"ש ממשנה דיוצא ליהרג והזיק חייב, אלא טעמא דפטרי משום דכבר קנה אותו מדינא אפילו בעינא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

הבא במחתרת³⁰ בין ביום³¹ בין בלילה אין לו דמים אלא אם הרגו בעל הבית או שאר האדם פטורין, ורשות יש לכל להרגו בין בחול בין בשבת בכל מיתה שיכולין להמיתו, שנאמר (שמות כב פסוק א) **אם במחֶתֶת יִמָּצֵא הַגֵּנֵב וְהִקְהָה וְיָמַת אִין לֹ דָּמִים**. וי"א³² שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, ביום אינו רשאי להרגו, שאין גנב בא ביום אלא להשמיטה שומט ובורח מיד ואינו מתעכב לגנוב ממוץ גדול ולעמוד על בעליו להרגו אלא גנב בלילה מפני שגנב לילה יודע שבעל הבית בבית או בא להרוג או ליהרג אבל גנב יום אין בעל הבית מצוי בביתו ושמוטה בעלמא הוא

כל גנב³³ שיש לו דמים אם נפל עליו גל בשבת מפקחים עליו ואם שבר כלים בביאתו חייב בתשלומין. ואם אין³⁴ לו דמים אין מפקחים.

י. מות יומת המכה רצח הוא ... שאתה רשאי להמיתו בכל מיתה שאתה יכול להמיתו

³⁰ רמב"ם הלכות גניבה פרק ט הלכה ז

³¹ בהג"מ הביא ממכילתא במכילתא וז"ל אם זרחה השמש ר' ישמעאל אומר אתה אומר לכך בא לחלק בין יום ללילה לומר אם הרגו ביום חייב ובלילה יהא פטור ת"ל ולנערה לא תעשה דבר וכי מה למדנו לרוצח מעתה אלא הרי זה בא ללמד ונמצא למד מה להלן לא חלק בין יום ללילה אף כאן לא תחלק בין יום ללילה מה כאן אם קדמו והרגו פטור אף להלן אם קדמה והרגנו פטורה ע"כ. ומה שחייב ביום נ"ל שיצא לו מן הברייתא ששנינו שם בזה הלשון ת"ר [אין לו דמים] אם זרחה השמש עליו וכי השמש עליו בלבד זרחה אלא אם ברור לך הדבר כשמש. וזה פירושו וכי השמש בלבד כלומר אם פירוש הכתוב כשתזרח השמש ביום יהיה לו דמים שאינו בא להרוג ביום יאמר הכתוב אם זרחה השמש סתם ולא יאמר עליו שהשמש לכל העולם זורח אלא הכוונה הוא שבין ביום ובין בלילה אין לו דמים אא"כ הדבר ברור כשמש. והר"א ז"ל כתב דביום אינו רשאי להרגו דאין מקרא יוצא מידי פשוטו והאריך בזה. ומה יעשה הר"א בפסוק וקצותה את כפה ובפסוק עין תחת עין ובפסוק וגם בעליו יומת שכל אלו נדרשין בממוץ שלא כפשטן. ואפשר שהוא סובר שהברייתא לא באה למעט שאין לו דמים דודאי יש לו אלא שממלת עליו יצא לנו דין האב על הבן. ודברי רבינו ז"ל עיקר שזו היא פשטה של ברייתא באמת. ומדברי ר"ח ז"ל שכתב בפירוש התורה נראה שהוא סובר כדברי ר"א ז"ל וצ"ע. אח"כ מצאתי לשון הברייתא והיא מכוונת כדברי רבינו. מ"מ שם

³² השנות הראב"ד שם הלכה ה ועיי"ש באו"ש הביא ראיה לדבריו.

³³ רמב"ם שם הלכה יג

³⁴ רבינו לא סיים דבאין לו דמים אין מפקחים, דמלתא [דפשיטא] היא, והרב המאירי הביאו הרב בית דוד ז"ל, נסתפק דבאם הוא חי מפקחים אפילו באין לו דמים, כיון דעכשיו אינו רודף והוי ליה כרודף אחר חבירו והצילוהו באחד מאבריו עיין שם. מעשה רקח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר לעיל דף מה: ונג. שמי שעמד על נפשו³⁵ ולא יכלו בית דין לאוסרו³⁶ עד שימיתוהו במיתה שהוא חייב בה הורגין אותו עדיו בכל מיתה שיכולין להמיתו בה מאחר שנגמר דינו ואין רשות לשאר העם להמיתו תחלה.

במה דברים אמורים בשאר מחוייבי מיתות בית דין חוץ מן הרוצח, אבל הורג נפש שנגמר דינו רודפין אחריו בכל דבר וביד כל אדם עד שממתין אותו³⁷.

יא. גנו חצירו וקרפיו מנין תלמוד לומר ימצא הגנב מכל מקום אם כן מה תלמוד לומר מחתרת מפני שרוב גנבים מצויין במחתרת... מחתרתו זו היא התראתו

אחד הנמצא³⁸ במחתרת ואחד הנמצא בגנו או חורבתו וכל מקום שרגל הבעלים מצויים שם ואחד הנמצא בלילה ואחד הנמצא ביום מותר להרגו ולמה נאמר במחתרת לפי שדרך רוב הגנבים לבוא במחתרת בלילה. ויש אומרים³⁹ שלא התירה התורה להרוג בלא התראה אלא בבא במחתרת, שכיון שטרה ומסר נפשו לחתור ע"ד כן בא שאם יעמוד בעה"ב כנגדו יהרגנו, אבל הנכנס בגנו וחצירו דרך פתח צריך להתרות בו תחלה ולומר לו ראה

³⁵ רמב"ם שם פרק יד הלכה ח

³⁶ ויש לדקדק שתפס רבינו דין דנקטעה יד העדים גבי מי שעמד על נפשו דמשמע דאם לא עמד על נפשו חייב ולפום סוגיין משמע דשמואל סתם מיירי בין עמד על נפשו בין לא עמד. כס"מ שם

³⁷ יש לתמוה על רבינו שכתב שגם בשאר מחוייבי מיתה ממתין אותם בכל מיתה שיכולין ואין חילוק בין רוצח לשאר אלא אי בעינן יד העדים בראשונה אי לא דלדידיה מאי מקשה לשמואל מרוצח שאתה ממיתו בכל מיתה שאתה יכול דהא בשאר מחוייבי מיתה הכי דינא אלא שיד עדים בראשונה בעינן וה"ה גבי רוצח ואפשר לומר דכי מקשה לשמואל לישנא דברייתא דייק דקאמר שאם אי אתה יכול להמיתו דמשמע דקאי לבית דין או לכל אחד מישראל דכל הקודם בו זכה דאי קאי לעדים שאם אינם יכולים להמיתו מיבעי ליה אלא משמע דלא בעינן יד עדים בראשונה וקשיא לשמואל אבל אה"נ דשאר חייבי מיתות נמי הוי דינא דממתין אותו בכל מיתה אלא דבעינן יד עדים בראשונה ואין לי אלא מיתה הכתובה בו פירוש יד העדים בראשונה ושני ליה דשאני רוצח דכתיב ביה מות יומת לרבות אפי' דליכא יד עדים בראשונה. כס"מ שם

³⁸ שו"ע הרב ה' נזקי גוף ונפש סעיף יב

³⁹ עיין מעשה רקח הלכות גניבה פרק ט הלכה ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

שאעמוד כנגדך ואהרגך, וזה יקבל עליו התראה, וכן יש אומרים שאינו נהרג
אלא כשבא בלילה ולא ביום אפילו במחתרת, ויש לחוש לדבריהם,

**יב. קטן הרודף ניתן להצילו בנפשו קסבר רודף אינו צריך
התראה לא שנא גדול ולא שנא קטן**

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

הרודף אחר⁴⁰ ישראל להרגו⁴¹ והזהירוהו⁴² ועדיין רודף אחריו, אפילו הרודף הוא קטן⁴³, אף על פי שעדיין לא הרג⁴⁴, הרי כל ישראל מצווים⁴⁵ להציל הנרדף⁴⁶, ואפילו להרוג את הרודף.

⁴⁰ שו"ע ונו"כ הו"מ תכה א

⁴¹ כתב באור שמח פ"א מה' רוצח שאפילו רודף להרוג בגרמא, כגון להסית בו את הנחש וכיוצא בזה, ניתן להצילו בנפשו, כיון שעיקר הכוונה להציל נפש ישראל, מה לי אם נעשה ע"י מעשה חיוב או לא, והרי גם מוסר שאינו אלא גרמי מצוה להצילו בנפשו. ועי' שו"ת אחיעזר ח"א סי' יט מ"ש בזה ובכמה פרטים בדין רודף, ועי' שד"ח כללים פאה"ש מערכת הג' סימן ו ס"ק יג אם דין דניתן להצילו בנפשו של רודף נהג גם בבן נח.

⁴² כתב הסמ"ע סימן תכה סק"ג שא"צ להתרות בו ממש שיקבל התראה, אלא אומרים לו אתה רודף אחר ישראל והתורה אמרה שופך דם האדם באדם דמו ישפך. וסיים הסמ"ע שבדיעבד גם אם לא אמרו לו כך, אפ"ה מצילין הנרדף בנפשו של רודף, וראיה מקטן שאינו בר הבחנה, אבל מדברי הב"ח נראה שדוקא גבי קטן א"צ התראה, אבל בגדול צריך לכה"פ אוהרה, עיין שם, והמשל"מ פ"ח מה' חובל ה"ח כתב שהנרדף עצמו א"צ להתרות בו אפילו לכתחילה. וכ"כ הריב"ש סי' תלח, דהבא להרגך השכם להרגו, ועיי"ש שהאריך בדין התראה לרודף ולמוסר. ולכאורה היה נראה שרודף בשוגג אין לו דין רודף, ואף על פי שלגבי חמור דנים בו דין רודף, כמ"ש להלן וכן גבי עובר, אפשר דשאני התם שאינו בר דעת כלל ומשום כך הוא רודף, אבל בר דעת בשוגג, וכ"ש אנוס, אינו חייב מיתה (ועוד יש לדון לענין ממון הרודף, שאפשר שלענין פטור מתשלומין אין נ"מ בין שוגג או אנוס, וצ"ע), אמנם מדברי הפוסקים שכתבו שגם רודף בגרמא וכיוצא בזה יש לו דין רודף, נראה שגם רודף בשוגג מותר להרגו, דסו"ס אנו מצווים להציל הנרדף. פתחי חושן חלקו פרק יב הערה ב

⁴³ קמ"ל שאע"פ שאינו בר התראה והבחנה, וברש"י כתב קטן הרודף אחר קטן, וכתב בפרישה לפי שאין דרך של קטן לרדוף אחר גדול. ובשו"ת שו"מ מהדו"ד ח"ב סימן נ יצא להדש שבקטן הרודף אחר גדול אסור לאחור להרגו, כיון דקטן אין לו מחשבה, שמא אינו מתכוין להרוג, אבל הנרדף יכול להרגו, משא"כ בקטן רודף אחר קטן מותר גם לאחר להרגו, כיון שאין הנרדף שהוא קטן יכול להציל עצמו, עיין שם, והדברים צע"ג.

⁴⁴ מילתא דפשימא היא, שלאחר שהרג אסור להרגו שלא עפ"י ב"ד. ובאור שמח פ"א מה' רוצח כתב דקמ"ל שאע"פ שאינו מוחזק לגזול ורוצח.

⁴⁵ כתב הרמב"ם (פ"א מה' רוצח הלכה טו) שאם היה יכול להציל ולא הציל הנרדף, ה"ז ביטל מצות עשה שהיא וקצותה את כפה, ועבר על שני לאוין, על לא תחוס עיניך ועל לא תעמוד על דם רעך. ואף על פי שאין לוקין על לאוין אלו מפני שאין בהם מעשה, חמורים הם, שכל המאבד נפש אחת מישראל כאילו אבד כל העולם כולו וכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים כל העולם כולו. ובמשל"מ שם העלה שאם נתחזק הרודף והרג את המציל, ה"ז נהרג עליו. ומסתפק ברוצח שהרג את גואל הדם שרדף אחריו, עיין שם. ועי' מנחת חנוך מצוה תר כמה פרטים בדין רודף.

⁴⁶ וברודף אחר חבירו להרגו נראה שאין ההיתר להרגו משום אפרושי מאיסורא, אלא משום הצלת נפש הנרדף, ולכן אף על פי שקטן אוכל נבילות אין מצווין להפרישו, מצוה להרגו, כמ"ש בשו"ת שו"מ מהדו"ב ח"ג סימן מד. שכן בכל איסורים שבין אדם לחבירו כגון גונב ומזיק, בודאי שמצוה להפרישו כדי להציל ממון הניזק. וכ"כ המשל"מ בפ" כ"ד מה' שבת הלכה ז שמתר להרוג בשבת הרודף להרוג, אלא שלגבי רודף אחר עריות, נסתפק המשל"מ אם מותר להרגו בשבת, דאפשר שהוא בכלל דין עונש ואין ב"ד עונשין בשבת, ועפ"י מסתפקים גם בשו"מ הנ"ל ובאור שמח פ"א מה' רוצח בקטן רודף אחר עריות אם מותר להרגו, ומ"מ מביא באור שמח בשם הרמב"ם בספר המצוות שקטן בן ט' הרודף אחר עריות מותר להרגו, עיין שם. ובחנוך לנער פרק ז הערה יט כתבתי בשם זרע אברהם (לופטביר) סימן טו אות יח שאפילו לדעת הפוסקים שגם במחלל שבת ניתן להצילו בנפשו, גבי קטן לא אמרינן כן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

יג. יצא ראשו אין נוגעין בו לפי שאין דוחין נפש מפני נפש

אשה המקשה⁴⁷ לילד ומסתכנת, מותר להרוג העובר שבמעיה כדי להצילה⁴⁸, בין בסם בין ביד מפני שהוא כרודף אחריה להורגה⁴⁹ אבל משהוציא העובר ראשו⁵⁰ אין נוגעין בו⁵¹, שאין דוחין נפש⁵² מפני נפש⁵³.

⁴⁷ שו"ע ונו"כ שם ב

⁴⁸ והמחבר העתיק לשון הרמב"ם שכתב הטעם מפני שהוא כרודף אחריה להרגה, וכבר תמהו האחרונים שבמשנה פ"ז דאהלות אמרו הטעם שהייה קודמין לחייו, והיינו שבמעיה אמו אינו בכלל נפש, (יש לעיין במה שעושים נתוח לאם כדי להציל העובר, וצריך לומר שבזמננו אין חוששין לסכנת נפשות בניתוח, וצ"ע). ומבואר בגמרא ופוסקים שבן נה מוזהר על העוברים יותר מישראל. ועפ"י דנו כמה פוסקים שבמקום שמותר לעשות הפלה, מוטב לעשות ע"י ישראל מאשר ע"י עכו"ם. פתחי חושן שם הערה כז

⁴⁹ ועיין ספר תורת היולדת פרק ס שאלה ב שכתב שמותר לאם חולת סרטן לבצא טיפול בכימותרפיה אע"ג שיכולה להרוג הוולד כיון שמצילה את עצמה אע"ג שאין הולד פה רודפה אלא מחלת גופה אבל בספר נשמת אברהם חו"מ סי' תכה ס"ק א כתב בשם הגרש"ז אורבך זצ"ל לאסור כיון שהעובר לא השיב כרודף והטיפול הוא כעושה להדיא מעשה בידים להרוג העובר

⁵⁰ בשו"ת פנים מאירות ח"ג סימן ח כתב שגם אם יצא דרך מרגלותיו, משיצא רובו הרי הוא כילוד, אלא שמסתפק באם לא יחתכו העובר ימותו שניהם, דאפשר דבכה"ג דוחין נפש מפני נפש, וסיים בצ"ע, ומשמע שלא נסתפק אלא ביצא רובו דרך מרגלותיו, מיהו אפשר שגם ביצא ראשו בכלל הספק, וצ"ע.

⁵¹ נראה לדייק מלשון זה שאפילו להבול בו אסור, ולשון המאירי בפ' בן סורר שאין נוגעין בו לרעה. שם הערה כח

⁵² ובשו"ת נוב"ת חו"מ סימן נט הביא דעת השואל (הגאון מהר"י פיק) שרצה להדש שלא אמרו בולד שאין דוחין נפש מפני נפש כי אם בדקים לן ודאי שכלו הדשיו. והנו"ב לא הסכים לדבריו. וכתב שם דרך אגב שדבר פשוט שאסור להרוג טריפה להציל השלם, אף על פי שההורג טריפה פטור. וע"י עוד שם במ"ש ליישב דברי הרמב"ם, ונשאר בתימה על מ"ש שזהו טבעו של עולם רק בהוציא ראשו. ובהא דפשיטא ליה להנו"ב שאסור להציל עצמו ע"י הריגת טריפה. במנחת חנוך מצוה רלו כתב שמותר למסור טריפה כדי להציל אדם חי, ואפשר שיש לחלק בין הריגה בידים שבזה דן הנו"ב, לבין מסירה לעכו"ם. וע"י שו"ת מהר"ם שיק יוד" סימן קנה שהאריך בזה בויכוחו עם המחנה חיים, וע"י חידושי הגר"ח בפ"א מה' רוצח ובאבן האזל שם, ובשו"ת לבושי מרדכי חו"מ סימן לט.

⁵³ וגם כאן סיים המחבר מדברי הרמב"ם שכתב וזהו טבעו של עולם, ודבר זה לא נאמר במשנה שם. ובגמרא סוף פ' בן סורר אמרו משמיא קא רדפו לה. ובירושלמי פ"ב דע"ז תירצו שניא היא שאין אנו יודעים מי הורג את מי, ופירש בערוך לנר שלכן אין נוגעים בשניהם. אבל המאירי כתב שמסוגיא דידן משמע דלא כהירושלמי דאל"כ תהא האשה עוצמה מותרת להרגו, ובשם חכמי הדורות שלפנינו (בדרך כלל כוננתו לספר ההשלמה) כתב שבאמת האשה עוצמה מותרת לחתכו. וכן בכל נרדף במקום שאין אחרים מחזיקים את הרודפו כרודף הוא עצמו רשאי. ולכאורה הדברים סתומים, ואפשר שכוונתו שבמקום שיש ספק אם הוא רודף, שאחרים אסורים להרגו, הנרדף עצמו מותר, דומיא דמקשה לילד שאנו מצווין מלהמית הולד, משום שספק הוא מי הרודף, אבל היא עוצמה מותר. וע"י לעיל מ"ש בשם המשל"מ שנרדף מותר להרוג בלא התראה, ואפשר שהוא מסבירא זו. ועכ"פ להלכה לא מצאתי בפוסקים מי שיתיר לאשה עוצמה להרוג הולד, וצ"ע. והסמ"ע כתב שלא נאמר שמ"מ הולד הוא רודף, קמ"ל דכיון שכן טבע העולם (אפשר להוסיף שהאשה הביאה עוצמה לסכנה זו), אין הוא נקרא רודף, משא"כ במעיה אין שם נפש עליו, כדמוכח מנגף אשה הרה והפילה שאינו חייב מיתה אלא בדמי הולדות, כמ"ש בסימן תכנ סעיף א. וע"י שו"ת חו"י סימן לא שדן אם מותר להפיל עובר ממזר, וגם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

י"א⁵⁴ שדוקא במקום סכנה נפש לאם מותר להפיל העובר, וי"א שגם כשמצב בריאותה של האשה רופף מאד ולשם רפואתה או השקטת מכאוביה הגדולים דרוש לבצע הפלת העובר, אע"פ שאין סכנה ממשית, גם כן יש מקום להתיר⁵⁵ לעשות זאת, וכפי ראות עיני המורה המצב שלפניו וכן יש להתיר כשהאשה מינקת. אבל יש לחזור לעשות כן קודם מ' יום מתחילת ההריון וכן יש לחזור לסדר ההפלה ע"י שתיית רפואה מעשיית מעשה בידיים.

אבל כשהאשה יושבת כבר על המשבר והולד כבר נעקר לצאת הוא חמור בהרבה מלפני שנעקר ואין להתיר לכו"ע בכגון זה כי אם במקום סכנה של ממש לאשה.

אשה שחולה במחלה מסוכנת שעומדת למות ממנה וההריון שהרה בו אם תמשיך בו יקרב מיתתה והאשה מתחננת שלא לסדר לה הפלה ולא איכפת לה אם זה יקרב מיתתה ובלבד שישאר אחריה זכר, יש מקום להתיר היות בזה שב ואל תעשה.

וכן אין⁵⁶ לחתוך את בטן האם אפילו כדי להציל הולד שאין דוחין נפש מפני נפש א"כ יש דרך רפואית בדוקה לדעת שהאם מתה והולד חי.

ואם האם טריפה אפשר שמותר לנתחה כדי להציל הוולד אע"ג שיש סבירות שתמות ע"י הניתוח⁵⁷.

בעיקר איסור להמית עובר ואם יש לחלק בין קודם ארבעים יום או אח"כ, ודין עובר לאחר שנעקר (ומצדד לומר שלחיי שעה דעובר לכ"ע לא חיישינן). ואם יש בזה איסור השחתה, ובשו"ת שאלת יעב"ז ח"א סימן מג השיג עליו בכמה דברים.

⁵⁴ שו"ת ציץ אליעזר חלק ט סימן נא – קונטרס רפואה במשפחה פרק ג
⁵⁵ גם במקום שהדין נותן להתיר הפלה מכל מקום יש לקבל על כך גם הסכמת הבעל כי ממונו הוא. שם בסיכום אות טו

⁵⁶ שו"ע או"ח סי' של סעי' ה
⁵⁷ מובא ב- עלון "Pathways in Medicine" מס' 7 מתאריך אלול תשמ"ה September 1985 בשם הגאון ר' יצחק זילברשטיין אב"ד רמת אלחנן גבי אשה שחולה ב-menigitis (דלקת קרום המוח) וידוע שנפגע קרום המוח א"כ היא מוגדרת כטריפה ומותר לנתחה אפי' אם יש סבירות לסכנה בשבילה כדי להציל את הוולד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

